

Νάτσης Δημήτριος

Αρχαία Ελληνικά Β' Λυκείου :
Λυσίας, ὑπὲρ Μαντιθέου
με βάση τον νέο τρόπο εξέτασης και με
τράπεζα θεμάτων

- Κριτήρια αξιολόγησης με θέματα της τράπεζας θεμάτων 2022-2023 [& απαντήσεις].
- Θέματα της παλιάς τράπεζας θεμάτων 2014-2015 προσαρμοσμένα στο νέο σύστημα - για ωριαία τεστ- [με απαντήσεις].
- Κριτήρια αξιολόγησης για κάθε ενότητα με βάση το νέο σύστημα [με απαντήσεις].
- Παλαιά θέματα πανελληνίων της Β' Λυκείου προσαρμοσμένα στο νέο σύστημα [& απαντήσεις].

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Κριτήρια αξιολόγησης Αρχαίων με θέματα της τράπεζας θεμάτων 2022-2023 (με τις απαντήσεις)	5
1 ^ο Θέμα 14591 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 1-3§	6
2 ^ο Θέμα 14594 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 4-6§	11
3 ^ο Θέμα 14609 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 8-9§	17
4 ^ο Θέμα 14613 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 10-11§	23
5 ^ο Θέμα 14621 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 12-13§	28
6 ^ο Θέμα 14622 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 18-19§	34
7 ^ο Θέμα 14623 : πλήρες κριτήριο Λυσίου, Ύπερ Μαντιθέου 19-21§	40
B. Θέματα της παλιάς τράπεζας θεμάτων 2014-2015 προσαρμοσμένα στο νέο σύστημα (με τις απαντήσεις)	
1 ^ο Θέμα : 5 ^ο θέμα της τράπεζας θεμάτων (1-3 §)	47
2 ^ο Θέμα : 22 ^ο θέμα της τράπεζας θεμάτων(4-7 §)	53
3 ^ο Θέμα : 64 ^ο θέμα της τράπεζας θεμάτων (9-11 §)	61
4 ^ο Θέμα : 106 ^ο θέμα της τράπεζας θεμάτων (14-15 §)	68
5 ^ο Θέμα : 143 ^ο θέμα της τράπεζας θεμάτων (18-19 §)	74
Γ. Κριτήρια αξιολόγησης με βάση το νέο σύστημα (με τις απαντήσεις)	
1 ^ο Θέμα : Προοίμιο (1-3 §)	81
2 ^ο Θέμα : Διήγησις (4-5 §)	87
3 ^ο Θέμα : Διήγησις (6-7 §)	93
4 ^ο Θέμα : Διήγησις (9-12 § A)	98
5 ^ο Θέμα : Διήγησις (9-12 § B)	105
6 ^ο Θέμα : Διήγησις (15-17 §)	112
7 ^ο Θέμα : Διήγησις (18-19 §)	121
8 ^ο Θέμα : Επίλογος (20-21 §)	128

Δ. Θέματα πανελληνίων προσαρμοσμένα στο νέο σύστημα (με τις απαντήσεις)	135
Πανελλήνιες 2002 (7-8 §)	136
Πανελλήνιες 2003 (1-3 §)	141
Πανελλήνιες 2004 (19-21 §)	147
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	154

**Α. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ 2022-
2023 ΜΕ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

1. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΕ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΘΕΜΑΤΩΝ [14591] : Λυσίου, Ὑπὲρ Μαντιθέου 1-3§

Λυσίου, Ὑπὲρ Μαντιθέου 1-3§ [Τ.Θ.]

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμί τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χειρῶν εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1 [Τ.Θ.]. Τί ακριβῶς θέλει να αποδείξει ο Μαντίθεος σχετικά με τα πολιτικά του φρονήματα και ποιές συγκεκριμένες κατηγορίες αρνείται;

Μονάδες 10

B1. Να υποδείξετε και να σχολιάσετε τις εκφράσεις του κειμένου με τις οποίες ο Μαντίθεος χαρακτηρίζει το ήθος των αντιπάλων του και αυτές με τις οποίες προβάλλει το δικό του ήθος.

Μονάδες 10

B2. Και στο αρχαίο κείμενο και στο παράλληλο ο κατηγορούμενος ξεκινά τον λόγο του ευγνωμονώντας τους κατηγορούς του. Γιατί ο Λυσίας επιλέγει αυτήν την τακτική;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ [Τ.Θ.] : Λυσίας, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου §§1-3

Ο ομιλητής, άνθρωπος με φυσική αναπηρία, μιλώντας στη Βουλή των Πεντακοσίων, προσπαθεί να διατηρήσει το δικαίωμα να λαμβάνει το ετήσιο χρηματικό επίδομα που χορηγούσε το δημόσιο ταμείο στους ανάπηρους και τους φτωχούς. Ακολουθεί το προοίμιο του λόγου.

Λίγο ακόμα και θα εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου, μέλη της βουλής, στον κατήγορο, που μεθόδευσε εναντίον μου αυτή εδώ τη δίκη. Διότι ενώ προηγουμένως δεν είχα αφορμή για να λογοδοτήσω για τη ζωή μου, τώρα, εξαιτίας του, μου έχει δοθεί. Και θα προσπαθήσω με τον λόγο μου να αποδείξω αφενός ότι αυτός ψεύδεται, αφετέρου ότι εγώ έχω ζήσει έως τούτη την ημέρα με τρόπο που αξίζει έπαινο παρά φθόνο. Γιατί έχω την αίσθηση ότι μεθόδευσε αυτή εδώ τη δίκη εναντίον μου όχι για κάποιο άλλο λόγο, αλλά από φθόνο. Ωστόσο, ένας που φθονεί αυτούς που οι άλλοι τους οικτίζουν, από ποιά αχρειότητα νομίζετε ότι θα κρατηθεί μακριά ένα τέτοιο πρόσωπο; Γιατί αν βέβαια με συκοφαντεί για χρήματα—. Αν πάλι μεεκδικείται ως εχθρό του, ψεύδεται. Γιατί λόγω της αχρειότητάς του ποτέ έως τώρα δεν τον είχα ούτε φίλο ούτε εχθρό. Είναι ήδη σαφές, μέλη της βουλής, ότι με φθονεί, διότι, ενώ αντιμετωπίζω τέτοια συμφορά, είμαι πολίτης καλύτερος από αυτόν. Διότι έχω την άποψη πως πρέπει, μέλη της βουλής, να θεραπεύει κανείς τα ελαττώματα του σώματος με τα προτερήματα της ψυχής. Γιατί αν η σκέψη μου εξισωθεί με τη συμφορά και ζήσω ανάλογα την υπόλοιπη ζωή μου, σε τί θα διαφέρω από αυτόν;

Μτφρ. Θ.Κ. Στεφανόπουλος

B3. Να δηλώσετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων.

- Ο Δημοσθένης ήταν ο κύριος εκπρόσωπος των συμβουλευτικών λόγων.
- Ο επίλογος είναι απαραίτητο στοιχείο στην δομή των ρητορικών λόγων.
- Ο Λυσίας σπούδασε την ρητορική τέχνη στην Μακεδονία.
- Ο κατήγορος του Μαντιθέου επένδυσε στο μίσος των Αθηναίων για τους ολιγαρχικούς.

Μονάδες 10

B4 [Τ.Θ.]. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **συνήδη, διαβεβλημένοι, βεβιωμένων, καταστήναι, ἐλπίζω.**

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

Ο Μαντίθεος θέλει να αποδείξει ότι νιώθει συμπάθεια για το παρόν πολίτευμα, δηλαδή την δημοκρατία, και ότι έχει συμμετάσχει στους αγώνες γι' αυτήν όπως και οι βουλευτές. Επίσης, ο Μαντίθεος αρνείται τις εξής κατηγορίες : ότι είχε υπηρετήσει ως ιππέας, ότι ζούσε στην Αθήνα την εποχή των Τριάκοντα και ότι συμμετείχε με κάποιο τρόπο στο τυραννικό καθεστώς.

B1.

Στο προοίμιο, λοιπόν, ο ρήτορας αναφέρεται στο ήθος:

α. του ομιλητή : Ο Μαντίθεος εμφανίζεται ανιδιοτελής και σχεδόν ευγνώμων απέναντι στους κατηγορούς του, **πολλήν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας**, παρουσιάζεται ως θύμα της κακίας και της συκοφαντικής τους διάθεσης, **ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν και διαβεβλημένοις**. Επισημαίνεται η αυτογνωσία, αποφασιστικότητα και αυτοπεποίθησή του, **Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος**, **ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούση περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι**. Προβάλλεται ως πολίτης που πιστεύει στην δημοκρατία και αγωνίστηκε γι' αυτήν, **εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν**, που διακρίνεται για την μετριοπάθεια και την σύνεση στην ιδιωτική και δημόσια ζωή του, **φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν**. Κατά αυτόν τον τρόπο επιδιώκει να καταστεί συμπαθής στους βουλευτές, να κερδίσει τις εντυπώσεις και προδιαθέτει τους ακροατές ευμενῶς απέναντί του.

β. των κατηγορῶν : Οι κατήγοροι παρουσιάζονται κακοήθεις και συκοφάντες, άνθρωποι που κινούνται από ταπεινά κίνητρα, αφού επιζητούν με κάθε τρόπο να βλάψουν ένα πολίτη ηθικό, δημοκρατικό και ενάρετο, **ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν και διαβεβλημένοις**. Είναι άνθρωποι επικίνδυνοι, γιατί αποτρέπουν από τα κοινά έναν πολίτη που έχει φιλοδοξίες αλλά και θέληση να συνεισφέρει στα κοινά της πόλης του. Έτσι προβάλλονται άτομα ανήθικα, **δέομαι ὑμῶν τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους**

**Γ. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ
ΤΟ ΝΕΟΣΥΣΤΗΜΑ (& ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ)**

7. Λυσίου, ὑπὲρ Μαντιθέου 18-19 §

Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθη πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρητοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε. ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ᾧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές από το κείμενο :

- ❖ Ο Μαντίθεος πρώτος πήγαινε και στις εκστρατείες.
- ❖ Ο Μαντίθεος πρώτος έφευγε από τις εκστρατείες.
- ❖ Προτρέπει τους βουλευτές να αξιολογούν τους πολίτες βάσει και του ήθους και της τυπικότητάς τους.
- ❖ Αξία για τον Μαντίθεο έχει η προσφορά στην πόλη και στο συλλογικό συμφέρον.

Μονάδες 10

B1. Για ποιόν λόγο ο Μαντίθεος αναφέρεται στους ανθρώπους με μακριά κόμη και υποστηρίζει ότι δεν θα έπρεπε να κατακρίνονται γι' αυτό; Να συγκρίνετε τα λεγόμενα του Μαντίθεου με το παρακάτω απόσπασμα από τον Επιτάφιο του Περικλή που υμνεί το ήθος κάθε Αθηναίου δημοκράτη πολίτη :

«Ζούμε ως ελεύθεροι άνθρωποι στην δημόσια ζωή μας, αλλά επίσης είμαστε απαλλαγμένοι στις καθημερινές μας ασχολίες από την μεταξύ μας καχυποψία, διότι δεν θυμώνουμε με τον γείτονα, αν κάνει κάτι καταπώς τού αρέσει, ούτε παίρνουμε το ύφος ενοχλημένου προς αυτόν, πράγμα που δεν τού επιφέρει ζημία, ωστόσο σίγουρα τόν λυπεί.»¹

Μονάδες 10

B2. Τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα.....ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν : Στο τμήμα αυτό του κειμένου που σας παρατίθεται, ο Μαντίθεος προτρέπει τους Βουλευτές να κρίνουν τους δοκιμαζόμενους και εν γένει τους πολίτες με συγκεκριμένα κριτήρια. Ποιά είναι αυτά; Να συγκρίνετε την άποψη αυτή του Μαντίθεου με το παρακάτω απόσπασμα από τον Επιτάφιο του Περικλή :

«Γιατί, και στην περίπτωση αυτών που από κάθε άποψη αποδείχτηκαν κακοί, είναι δίκαιο να κρίνεται σπουδαιότερο από οτιδήποτε άλλο η υπέρ πατρίδος ανδραγαθία· γιατί εξαφάνισαν κάθε ηθικό τους παράπτωμα με την ανδρεία τους και ωφέλησαν περισσότερο το συλλογικό συμφέρον απ' ό,τι τό έβλαψαν στο παρελθόν με τις παρατυπίες τους στην προσωπική τους ζωή.»²

Μονάδες 10

¹ Θουκυδίδου Β37 : ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψία, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾶ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι

² Θουκυδίδου Β42 : καὶ γὰρ τοῖς τᾶλλα χεῖροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι· ἀγαθῶ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν

B3. Να δηλωθεί η ορθότητα των παρακάτω φράσεων :

- ❖ Ο Περικλής είχε έμφυτο ταλέντο της ρητορικής.
- ❖ Ένα από τα διδάγματα ρητορικής του Γοργία ήταν οι δισσοὶ λόγοι.
- ❖ Ο Ισοκράτης ασχολείτο με την φιλοσοφία και μισούσε την ρητορική τέχνη.
- ❖ Οι προσωπικές δίκες εκδικάζονταν στην Εκκλησία του Δήμου.
- ❖ Ο Λυσίας ευνοήθηκε και προωθήθηκε από το πολίτευμα των Τριάκοντα.

Μονάδες 10

B4. ἀπελείφθην, ἐξόδους, σκοπεῖν, διαλεγόμενοι, ἀμπεχόμενοι : Δύο ομόρριζα της αρχαίας ή νέας ελληνικής για τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 10

τις εντυπώσεις, αλλά από την άλλη, δυστυχώς, έγιναν αίτιοι μεγάλων κακών για την πόλη τους. Αντίθετα, άλλοι, που αδιαφορούσαν για το παρουσιαστικό τους και δημιουργούσαν κάποιες αντιπάθειες, υπήρξαν μεγάλοι ευεργέτες του λαού.

Ο Μαντίθεος χρησιμοποιώντας β' πληθυντικό πρόσωπο «**ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελείσθε**» δεσμεύει ουσιαστικά τους Βουλευτές για ευνοϊκή προς αυτόν απόφαση. Δεν αρμόζει (**οὐκ ἄξιόν ἐστι**) να δημιουργούν συμπάθειες ή αντιπάθειες παρασυρόμενοι από την εμφάνιση, αλλά να κρίνουν από τα έργα. Πρέπει να αξιολογούν με την λογική και όχι με το συναίσθημα.

Η εμφάνιση εγκρύπτει κάτι το υποκειμενικό, γι' αυτό και διαφοροποιείται ανάλογα με τον τόπο, τον χρόνο, την ηλικία, κ.λ.π., και -ως εκ τούτου- δεν μπορεί να αποτελεί μέτρο κρίσεως. Τα καλά, όμως, έργα αποτελούν αντικειμενικό μέτρο κρίσεως.

Το κυριότερο, λοιπόν, κριτήριο με το οποίο προτρέπει τους βουλευτές να κρίνουν είναι η προσφορά κάποιου στο συλλογικό συμφέρον, η φιλοπατρία τους και η ανδραγαθία τους στους πολέμους.

Σε αυτό το σημείο συμφωνεί ο λόγος του Μαντίθεου με αυτόν του Περικλέους. Σημασία δεν έχουν κάποια ατοπήματα στην ιδιωτική ζωή, αλλά η γενναιότητα για την υπεράσπιση της πατρίδος. Η ανδραγαθία αυτή, κατά τον Περικλή, σβήνει το φαύλο ήθος κάποιου στο παρελθόν και εξαλείφει το όνειδος.

Ομοίως, ο Μαντίθεος, χωρίς να έχει φαύλο ήθος και έκλυτο ιδιωτικό βίο στο παρελθόν, τονίζει πως η ατημέλητη εμφάνισή του δεν αποτελεί ασφαλές και επαρκές κριτήριο για την απόρριψή του από το αξίωμα του Βουλευτού, αλλά ισχυρό κριτήριο αποτελεί μόνο η φιλοπατρία και ανδραγαθία του στους πολέμους για την υπεράσπιση της πατρίδος.

B3.

- ❖ **Σωστό.**
- ❖ **Σωστό.**
- ❖ **Λάθος.**
- ❖ **Λάθος.**
- ❖ **Λάθος.**

B4.

ἀπελείφθην : ελλιπής, υπόλοιπος, κατάλοιπα, παράλειψη.

ἐξόδους : οδομαχία, είσοδος, οδόφραγμα, συνοδηγός.

σκοπεῖν : σκοπός, κατάσκοπος, ανασκόπηση, διάσκεψη.

διαλεγόμενοι : διάλογος, διάλεξη, κατάλογος, αναλογία.

ἀμπεχόμενοι : ἀμπέχονο, σχήμα, σχολή, κατοχή, διάδοχος.

